

Notatka z rozmowy ekspertów Instytutu Hudsona z Eyckiem Freymannem na temat chińskiej Inicjatywy Pasa i Szlaku

Małgorzata Cichy

05.03.2021

Notatka w skrócie:

- 16 lutego 2021 roku miała miejsce rozmowa ekspertów Instytutu Hudsona z Eyckiem Freymannem na temat Inicjatywy Pasa i Szlaku;
- w książce oraz w dyskusji Freymann podważył kilka błędnych — jego zdaniem — przekonań na temat Inicjatywy;
- rozmówcy zarekomendowali szereg rozwiązań w polityce Stanów Zjednoczonych w kwestii rywalizacji z Chinami.

16 lutego 2021 roku Nadia Schadlow, Patrick M. Cronin i Eric Brown z Instytutu Hudsona rozmawiali z Eyckiem Freymannem z Uniwersytetu Oksfordzkiego, autorem wydanej w listopadzie 2020 roku książki *One Belt One Road: Chinese Power Meets the World* (pl. „Jeden Pas i Jedna Droga. Chińska potęga poznaje świat”¹).

Inicjatywę Pasa i Szlaku (inaczej Jeden Pas i Jedna Droga lub Nowy Jedwabny Szlak) oficjalnie podjął w 2013 roku prezydent Chińskiej Republiki Ludowej Xi Jinping, choć wiele projektów rozpoczęło się jeszcze za kadencji jego poprzedników. **Xi, bazując na starożytnej historii Jedwabnego Szlaku, dodał do niej wymiar ideologiczny i polityczny.** W Inicjatywie uczestniczy obecnie prawie 70 państw, polega ona na rozbudowie sieci infrastruktury lądowej i morskiej między nimi. Freymann w swojej książce przedstawia swoje badania na temat Inicjatywy i dokładnie ją analizuje. Autor przyznaje, że jego wnioski są pewnego rodzaju polemiką z polityką Stanów Zjednoczonych Ameryki wobec Chin, która w 2018 roku stała się bardziej radykalna. Freymann podważa trzy błędne przekonania, które zdają się panować na Zachodzie (szczególnie w USA):

- nie zgadza się, że Inicjatywa jest całościowym planem narzuconym z góry przez chińskie władze, podkreśla oddolny charakter wielu programów i inwestycji infrastrukturalnych;
- uważa, że nadmiernie i często niezgodnie z prawdą media i komentatorzy podkreślają rzekomy sprzeciw wobec Inicjatywy ze strony mieszkańców krajów, w których jest ona realizowana;
- kwestionuje tezę, iż Inicjatywa zwykle jest pułapką, która sprawia, że dane państwo zadłuża się na lata (analitycy nierzadko nazywają ją „grabieżczą”).

---

¹ Tłumaczenie tytułu zaproponowane przez autorkę notatki. Książka nie została jeszcze wydana w języku polskim.

Freymann udowadnia, że dla wielu krajów współpraca z Chinami, a przynajmniej zostawienie jej „otwartych drzwi”, wynika z długoterminowych korzyści strategicznych. Zauważa, że USA konkurują z ChRL nie tylko w ramach konkretnych projektów finansujących infrastrukturę, ale też ideologicznie — a od tego zależy porządek całego systemu stosunków międzynarodowych ze wszystkimi jego uczestnikami. Aby zapobiec uzależnieniu się amerykańskich sojuszników od Chin, Stany muszą zastanowić się — przekonuje Freymann — jaką lepszą opcję mogą tym krajom zaoferować. Pandemia COVID-19 i związana z nią recesja tylko pogorszyły ich sytuację, co dało Chinom jeszcze większą zdolność wywierania nacisku, a relacje z mocarstwem stały się dla tych państw ważniejsze niż wcześniej. **Pandemia zaś sama w sobie posłużyła jako pretekst do zredefiniowania przez ChRL Inicjatywy Pasa i Szlaku, do której włączone zostały polityka zdrowotna (w tym szczepionki), „zielone” technologie oraz usługi cyfrowe.** Freymann ostrzega, że współpraca ta może przenieść się na pole bezpieczeństwa, choćby poprzez przepływ z Chin do krajów sąsiadujących narzędzi technologicznych służących np. rozpoznawaniu twarzy.

Eric Brown wyraża przekonanie, że wiele z towarzyszących Inicjatywie inwestycji pozbawionych jest transparentności i tworzy warunki do rozwoju korupcji, co z kolei — w dłuższej perspektywie — prowadzi do wzmocnienia autokratyzmu oraz politycznej niestabilności. Z kolei Patrick M. Cronin zauważa, że Inicjatywa Pasa i Szlaku idzie na skróty w stosunku do zachodnich agencji zajmujących się pomocą rozwojową czy archaicznych instytucji amerykańskich, a te nie stwarzają rzeczywistej alternatywy dla Inicjatywy. Administracja Bidena będzie starała się wzmocnić w kraju demokratyczne zasady, ekonomię, instytucje polityczne. Są to długoterminowe działania, których efekty nie będą widoczne od razu, umocnią jednak Stany Zjednoczone i ich politykę zagraniczną, w tym pozycję w rywalizacji z ChRL. **USA powinny także powrócić do multilateralnych układów handlowych oraz szeroko współpracować z Japonią w regionie Azji Południowo-Wschodniej.**

Eyck Freymann uważa, że przede wszystkim należy zapobiec sprzymierzeniu się (nawet kilku) państw zaangażowanych w Inicjatywę w jeden blok geopolityczny — taka oś państw autorytarnych (Freyman jako przykład podaje hipotetyczną oś Chiny-Rosja-Pakistan-Iran oraz kilku innych państw) byłaby ekstremalnie niebezpieczna dla Stanów Zjednoczonych i ich sojuszników. USA muszą opracować strategię w skali makro, ale też, a być może przede wszystkim, skupić się na konkretnych rozwiązaniach w danym regionie. **Freyman zauważa**

także, że w dwubiegunowym świecie małe kraje mają większą siłę przetargową niż w systemie unipolarnym, dlatego wiele państw nie decyduje się na wybranie jednej strony jako partnera, wzmacniając przy tym swoją niezależność, zaś zbyt mocny nacisk na nie może przynieść efekty odwrotne do zamierzonych. Podkreśla również, że rywalizacja z Chinami na wszystkich polach byłaby dla Stanów Zjednoczonych zbyt droga i nieskuteczna, dlatego należy skupić się na tych obszarach, w których narodowy interes USA jest najbardziej zagrożony (jak to było choćby w przypadku Huawei); konieczna do tego jest prawidłowa diagnoza problemu, ale także realizm i świadomość własnych ograniczeń.

Mimo wszystko rozmówcy pozostali optymistyczni co do długoterminowej perspektywy w rywalizacji Stanów Zjednoczonych z Chinami.

* Link do rozmowy na kanale Instytutu Hudsona w serwisie YouTube:
<https://www.youtube.com/watch?v=FLYmxOk-Sxs>

O AUTORCE

Małgorzata Cichy. Magister Filologii Angielskiej oraz Bezpieczeństwa Narodowego i Międzynarodowego na Uniwersytecie Śląskim. Specjalizuje się w bezpieczeństwie międzynarodowym, jej główne zainteresowania to konflikty zbrojne, zjawisko współczesnego terroryzmu międzynarodowego, Bliski Wschód i zaangażowanie państw zachodnich oraz Rosji w tym regionie, a także relacje transatlantyckie.

JEŻELI DOCENIASZ NASZĄ PRACĘ, DOŁĄCZ DO GRONA NASZYCH DARCZYŃCÓW!

Z otrzymanych funduszy sfinansujemy powstanie kolejnych publikacji.

Możliwość wsparcia to bezpośrednia wpłata na konto Instytutu Nowej Europy: 95 2530 0008
2090 1053 7214 0001 tytułem: „darowizna na cele statutowe”.